

Tisztelt Egyházi és Helyi Vezetők! Kedves Diákok! Kollégáim!

Nagy tisztelettel köszöntök minden ünneplőt, Kisújszállás város oktatási hagyományait a jelenlétével is megtisztelő részvevőt!

Júniusban lesz 29 éve, hogy kezdő igazgatóként, szinte első nyilvánosabb szereplésem során, a tanévzáró ünnepségen bezárhattam az iskola 271-dik tanévet. Különös érzés, hogy ennyi év után egy ilyen ünnepi pillanatban engem kértek fel a változások megidézésére. A kollégáknak és a helyi önkormányzat vezetőinek egy része ma is itt él és dolgozik Kisújszálláson. Bízom benne, hogy az azóta eltelt 25 év tapasztalatainak birtokában megerősítenek soron következő rövid beszámolómban.

Intézményünk a 60-as 70-es években folyamatos fejlesztések eredményeként kifejezetten jól működött. Korszerűek voltak a gimnáziumi tagozatok, a közgazdasági képzés. A nyolcvanas évek végére azonban az iskola képzési szerkezete elavult. Az igazgatási-ügyviteli ágazatra már nem is jelentkeztek elegendő számban. A számviteli ágazaton és a gimnáziumban is jelentősen romlottak a beiskolázási mutatók. Az informatika érezhetően követelte helyét a közgazdasági képzésben. Az az iskolai értékelési rendszer, amelynek középpontjában a szocialista nevelési elvek álltak egyik évről a másikra kiüresedett.

Első lépésként Juhász Imre és Juhász Zoltán kollégákra támaszkodva 1989-ben elindítottuk ötödik párhuzamos osztályként a számítástechnikai programozó képzést. A megyében akkor csak Szolnokon, a Vásárhelyi Szakközépiskolában működött ilyen szakképzés. Ez az első próbálkozás sokféle változást indított el és sokféle tapasztalathoz jutottunk. Mik voltak ezek a változások? Az új képzéshez számítógépekre volt szükség. Ezeket a gépeket pályázatokból, közvetlen szakképzési támogatásokból tudtuk beszerezni. Bővült a tantestület. Megnőtt az óraszám, évente 2-3 álláshely keletkezett, az érkező kollégák legtöbb esetben friss diplomások, elsősorban korábbi tanítványok voltak. Racionalizálni kellett az iskolai termek használatát, több felújításra, bővítésre volt szükség. Átalakítottuk a géptermeket, akkoriban nyerte el végső formáját az alsó épület. A tapasztalatok közül csak néhány. Az új modernebb képzések természetesen lettek vonzóak a gyerekek és a szülők számára. A programozó ágazaton jelentős túljelentkezés volt. A változások megmozgatták a testületet. Egyre másra fogalmazódtak meg a jobbnál jobb ötletek. Ezt támogatta az a felfokozott érdeklődés is, amellyel mindannyian vártuk a mélyreható társadalmi változásokat. A gyerekek és a szülők várták, keresték a lehetőséget a piacképesebb szakmák felé.

Az átmenet során Glatz Ferenc volt az oktatási miniszter. Az orosz nyelv kötelező tanításának egyik napról a másikra történő eltörlésével sokkolta a nyelvtanárokat, de azonnal el is indított egy nagyon kedvező változást az iskolai nyelvoktatásban. Az orosz szakos tanárok átképzésekben vettek részt és hatalmas hangsúlyt kaptak az idegen nyelvek, felértékelődött az egész iskolai nyelvoktatás. Országos tapasztalatok arra mutattak, hogy az egész közgazdasági képzést célszerű lenne átalakítanunk. Az igazgatási ügyviteli ágazat helyét a külkereskedelmi ügyintéző képzés vette át. Hatalmas érdeklődés volt a képzés iránt. Ennek a képzési formának voltak hagyományai a magyar szakképzésben, de korábban elképzelhetetlen lett volna, hogy egy kisvárosban ilyen képzés elindulhasson. Az első években a német nyelvre alapoztunk, további kihívásokkal terhelve a nyelvi munkaközösséget. A programozó és a külkereskedelmi ügyintéző képzés rövid idő alatt a körzet legkeresettebb szakközépiskolájává tett bennünket. Eközben a számviteli-gazdálkodási ágazaton a modernizációval még láttunk lehetőséget további előrelépésre. Ezután jött a Juhász Imréné vezette közgazdasági munkaközösség felvetése egy teljesen új lehetőségről. Pontosan emlékszem arra, hogy Tokár Istvánné tanárnő talált egy cikket egy gazdasági napilapban, amelyben dr. Szirmai Péter, a Közgazdasági Egyetem Kisvállalkozás-kutató Csoportjának vezetője, a VOSZ alelnöke arról nyilatkozott,

hogy véleményük szerint nagyban hátráltatja a kis- és középvállalkozások fejlődését, hogy nincsenek megfelelően képzett középfokú szakemberek, akik ezeknek a vállalkozásoknak a legváltozatosabb ügyeit képesek lennének önállóan is intézni. Ehhez egy egészen újszerű, addig a középfokú szakképzésben teljesen ismeretlen képzési modellre lett volna szükség. Megkerestük dr. Szirmai Pétert, azonnal nyitottnak mutatkozott. „Annotált tematikát” készített és tantestületi értekezleten közösen alakítottuk ki a pontosabb tantervi kereteket, óraszámokat. Minden gyorsan és felfokozott érdeklődés mellett történt. Az engedélyt egészen későn, csak a tavasz folyamán kaptuk meg. Döntenünk kellett. Vagy elhalasztjuk egy évvel az indítást, és ezzel elengedjük országos elsőségünket, vezető szerepünket ennek az új formának az elterjesztésében, vagy a két párhuzamos gimnáziumi osztály helyett kivételesen csak egyet indítunk. Ekkor meglehetősen visszafogott volt az érdeklődés a gimnáziumi képzés iránt. Elterjedt volt a szülők körében az a vélekedés, hogy a szakközépiskolai képzés előnyösebb, mert az érettségi mellé szakképesítést is ad. Rengeteg tépelődés, többszöri tárgyalás és szavazások után úgy döntöttünk, hogy meghirdetjük a vállalkozási ügyintéző ágazatot. Ezzel magunkra zúdítottunk sok- valljuk meg így sok év után is- jogos kritikát, hogy elsorvasztjuk a nagy múltú gimnáziumi képzést, nem formáljuk a közvéleményt helyesebb irányba, torz iskolaszervezet jön létre. A kritikák keresztüztüében végig hittünk abban, hogy ez a változtatás csak egyszeri lesz, az idegen nyelvi óraszámok emelésével, a fakultációs rendszer kiterjesztésével már a legrövidebb időn belül visszaállíthatjuk a két párhuzamos gimnáziumi osztályt. Ugyanakkor a vállalkozási ügyintéző képzés országos bázisa lehetünk. Ez így is történt. A külkereskedelmi és vállalkozási ügyintéző ágazatokat először 1991-ben indítottuk. Három év elteltével már több mint 10 követő iskolánk volt. A kollégák könyveket írtak, továbbképzéseket tartottak és az iskola szakmai lehetőségei, országos ismertsége tovább erősödött. Egy év sem telt el és a gimnáziumi képzés változtatására is sor került. Már a következő tanévtől ismét két párhuzamos gimnáziumi osztály indult. A változásoknak pedig ezzel sem volt vége. A rendszerváltás sajátossága volt, hogy egyrészt az ideológiai és technikai korlátok enyhülése, majd megszűnése miatt végre elindult egy hihetetlen ütemű modernizáció, másrészt volt egy nagyon erős nosztalgia a szocializmus előtti korszak iránt. A klasszikus nyolcosztályos gimnáziumi képzésben a második világháborúig 10 éves kortól 18 éves korig változatlan értékrendben és tantárgyi szerkezetben tanulhattak a későbbi értelmiségiek. Az oktatásnak nem volt tömegjellege, akik akkor sikerrel végezték el a nyolcosztályos gimnáziumot mind magas beosztású hivatalnokok, mérnökök, tanárok, kutatók lettek. A nyolcvanas évek végétől nagyobb városokban már el is indult több ilyen képzés. Az igazán hosszabb távon életképes és a város teljes közoktatási színvonalát emelő forma az lehetett volna, ha a két általános iskolával közösen dolgozunk ki egy egyedi modellt. Erre volt is világos koncepciónk. Egységes tanterv alapján felépíteni a nyolc éves képzést. A gyerekek 14 éves korukig a két általános iskolában maradva, de az új, egységesített tanterv szerint haladva tanulhattak volna és megfelelő eredmény elérésével automatikusan tudták volna folytatni tanulmányaikat helyben a gimnáziumban. Ennek a tantervnek a kidolgozásához tantárgyanként munkabizottságok is alakultak. Ehhez a munkához – most már látom - sokkal több időre és külső segítségre is szükség lett volna. A korábban említett gimnázium kontra szakközépiskola vita elmérgesedése, továbbá a munkabizottságok eltérő haladása miatt, egy gyorsabb bevezetés mellett döntött testületünk. Csatlakoztunk egy már működő modellhez, a gyöngyösi Berze Nagy János Gimnázium képzéséhez. Ez megkönnyítette az engedélyeztetést és már 1992-ben el is indult az első nyolcosztályos gimnáziumi osztályunk. Az általános iskolák felkészítőket tartottak és hatalmas nyomás volt a szülők részéről, hogy ebbe az új formába tudják beírni gyermeküket. A felvételi tisztaságát jelíges rendszerrel próbáltuk elérni. Tapasztalatunk nem volt sem a felvételiztetésben, sem a 10 éves korosztály tanításában. Ráadásul a modellek közül éppen olyat választottunk, ahol nagyon erős volt a latin nyelvi alapozás az első két évben. Az egész modell szinte pontosan igyekezett

visszatérni az 50 évvel korábbi szerkezethez. Sem a tanulóknak, sem a kollégáknak nem volt ez egy könnyű helyzet. Az általános iskolák részéről néhány év alatt kialakult egy erős ellenérzés. A felvételi rendszer nem alkalmazkodott az általános iskolai értékeléshez, a legtehetségesebb tanulók nem maradtak a felső tagozaton. A jelenlegi helyzetben az összevont intézmény, a közös tantestület és vezetés már egészen más feltételeket biztosítana egy ilyen kísérlethez. Természetesen csak akkor, ha ma is lehetőség lenne hasonló szabad fejlesztésekre.

A tömör felsorolás is mutatja, hogy milyen hihetetlen tempóban követték egymást a kihívások, a kényszerek, a meglephető és kötelezően meglependő iskolai szerkezeti változtatások. Az osztályok száma elérte a 24-et, a tanulói létszám pedig a 720 főt. Továbbtanulási és nyelvvizsga mutatóink országos összehasonlításban és sokat javultak. Azoknak az éveknél – különösen az előzmények és a jelenlegi helyzet ismeretében – az volt a varázsa, hogy az egész iskolai közösség nyitottabb, elfogadóbb, bizakodóbb volt. A nagy társadalmi változások közben erős volt a szolidaritás. Mindannyian úgy éreztük ilyen helyzetben csak a segítség, a munkánk, erőnk minél jobb célra fordítása lehet az egyedüli elfogadható válasz a jelentkező kihívásokra, felkérésekre. Csak ilyen társadalmi környezetben lehetett sikeres az egész belső iskolai megújulás. A fejlesztések mellett egészen új tevékenységi formák és kapcsolati formációk is jellemezték ezt az időszakot. A teljesség igénye nélkül: alapítványok vették körül az iskolát, elindult a négyfalui Zajzoni Rab István Líceum segítése, iskolánk lett végérvényesen a dr. Tóth Albert révén házigazdája a Herman Ottó Országos Biológaverseny döntőjének, amerikai tanárok segítették a nyelvoktatást, újraélesztettük az iskolai értesítőt, elkészült az iskola díszkönyvtára.

Kritikákat, ellenvéleményeket a legváltozatosabb formában egy szűkebb körtől folyamatosan kaptunk. Megyei és országos kitekintésben sokkal látványosabb volt a szakmai elismerése változtatásainknak, mint helyben. Például azt mondhatom ez az első alkalom, hogy az eseményekre visszatekintve összefoglalást adhatok azokról az évekről. A szülők és az iskolát távolabbról figyelő, támogató helybeliek csöndesebben és szimpátiával követték az eseményeket. A kritikák sem jelentettek elfordulást, a segítség megtagadását, a véleménykülönbségek ellenére mindenki azon volt, hogy indíttatása, értékrendje, politikai helyzete alapján a legtöbbet tegye hozzá a sikerekhez.

Elszomorodom azon, hogy országosan mennyire megváltozott ez a társadalmi lelkiállapot. A politika régi barátokat, családtagokat távolít el egymástól. Az árkok betemetésére a fiataloknak kell majd vállalkozniuk. Az iskola jelenlegi küldetése, a sikeres, több évszázados múlt és a helyi vezetés közös akarata minden lehetséges alapot megad ahhoz, hogy az utánunk következő generáció felül tudjon emelkedni a jelenlegi tarthatatlan állapotokon, és új lendületet adjon kötődéseink és szűkebb környezetünk építéséhez. Azt gondolom, hogy ebben a tekintetben biztosan vállalható és minőségében is követhető lehet az a közös munka, amelyről most beszámoltam. Ehhez kívánok sok sikert, türelmet és megértést e történelmi falak között mindenkinek!